

RESUM DOCUMENT BASE 2018

I. CONTEXTUALITZACIÓ DEL DOCUMENT BASE 2018 DINS DE LA CAMPANYA TRIENNAL. Vinculació amb els documents base 2016 i 2017

II. TEMES ESPECÍFICS DEL DOCUMENT BASE 2018

a) Fonamentació de la nostra obligació de “compartir”

- A. Des de la racionalitat humana: el principi de la solidaritat
- B. Des de la fe cristiana: la solidaritat cristiana

b) Algunes temàtiques específiques de treball de l'any 2018

- a. Compartint iniciatives d'accés als aliments per al Consum humà, i no per al benefici econòmic
 - I. Alternatives de producció
 - II. Alternatives de consum
 - III. Iniciatives de denúncia de l'especulació i propostes
- b. Compartint sistemes de producció mediambientalment sostenibles
 - I. Educació en la sostenibilitat i producció sostenible
 - II. Denúncia de les causes estructurals de la producció agrícola insostenible
- c. Compartint propostes contra la pèrdua i el desaprofitament d'aliments.
 - I. Experiències sobre pèrdua i desaprofitament d'aliments
 - II. Denúncies de la realitat i impactes de la pèrdua i desaprofitament d'aliments

CONTEXTUALITZACIÓ DEL DOCUMENT BASE 2018

El Document Base 2018 tanca la nostra Campanya Triennial 2016-2018. Amb aquest trienni dedicat a la lluita contra la fam, Mans Unides s'ha proposat recuperar el seu impuls fundacional i aprofundir sobre l'escàndol de la fam al món, les seves causes i possibles solucions. Així, el document del trienni destacava com a principals causes de la fam al món:

1. La consideració dels aliments com a “mercaderies”, valorant la seva funció merament econòmica, ponderant la seva qualitat per produir beneficis, per sobre del seu paper com a garant del dret a l'alimentació i a la vida de les persones.
2. L'extensió d'un model productiu a gran escala, que es manifesta clarament insostenible.
3. El malbaratament alimentari, com a resultat d'aquest mateix sistema de producció i distribució, i sustentat per uns estils de vida i uns hàbits de consum insostenibles i individualistes.

Definir aquestes tres causes ens va obrir diverses vies per tractar d'abordar-les i treballar a favor del dret humà a l'alimentació. Com recordarem, ens proposàvem:

- a) Reforçar el dret a l'alimentació a través del suport als petits productors
- b) Denunciar els elements que dins del nostre sistema alimentari bloquegen o dificulten el dret a l'alimentació i proposar alternatives.
- c) L'educació en valors, motivant cap al consum responsable i una vida més solidària i sostenible.

Aquests tres camins han estat presents en les campanyes anuals del 2016 i 2017, com també en l'actual campanya del 2018.

A Mans Unides seguirem, a partir del DB del 2016, plantant-li cara a la fam, amb bones llavors que facin créixer una vida més justa i fraterna; llavors que són recursos, capacitats, responsabilitats i solidaritat. Seguirem també, després del DB 2017, plantant-li cara a la fam amb el nostre compromís amb una producció agrícola per al consum humà, sostenible i responsable. I ens proposem, enguany, fer un pas més, compartint amb els nostres entorns propostes, alternatives i iniciatives de desenvolupament sostenible que ens permetin avançar tots junts en l'eradicació de la fam al món.

Troblem els fonaments del nostre treball tant des de la racionalitat que compartim amb tota la societat, basant-nos en un enfocament de drets que ens permet treballar a favor del dret a l'alimentació i practicar la solidaritat amb aquells que no veuen respectat aquest dret, com des dels fonaments de la nostra fe: la dignitat humana, l'opció pels empobrits, la destinació universal dels béns o el bé comú.

Des de la raó que compartim amb tota la societat, treballem amb enfocament de drets. Això vol dir que entenem l'accés al menjar sa, segur i apropiat com un dret humà fonamental.

Aquest enfocament de drets, ens fa veure la incoherència entre un reconeixement universal del dret a l'alimentació, i la constant vulneració del mateix, per la falta de voluntat política, que es manifesta, per exemple, en la pràctica habitual de molts estats d'establir mecanismes legals per evitar que la seva responsabilitat com a garant del dret pugui ser exigida judicialment per la ciutadania. D'aquesta circumstància neix

l'obligatorietat per a Mans Unides, juntament amb altres institucions de la societat civil, de participar en la lluita contra la fam, en tres línies diferents:

- ❖ recolzant la realització de projectes de seguretat alimentària, sostenibles mediambientalment
- ❖ recolzant la formació de les comunitats en els processos de governabilitat democràtica, a fi que puguin exigir als seus governs un respecte efectiu del dret a l'alimentació
- ❖ participant en la denúncia dels mecanismes que provoquen o mantenen la fam al món.

Des de la fe, la nostra màxima justificació i força és la defensa de la dignitat de la persona. Joan Pau II diu que: “A causa de la seva dignitat personal, l'ésser humà és sempre un valor en si mateix i per si mateix i com a tal exigeix ser considerat i tractat. I, al contrari, mai no pot ser tractat i considerat com un objecte utilitzable, un instrument, una cosa”.

Per protegir aquesta dignitat, volem fer nostra l'opció pels pobres. És la característica fonamental de l'amor cristià, en dos sentits: l'obligació de no explotar el feble, i la de brindar solidaritat als que es troben exclosos de la taula comuna. En paraules de Joan Pau II: «Aquest amor preferencial, amb les decisions que ens inspira, no pot deixar d'abastar les immenses munitons de famolencs, captaires, sense sostre, sense cures mèdiques i, sobretot, sense esperança d'un futur millor: no es pot oblidar l'existència d'aquesta realitat” (Ecclesia in Asia, 34)

Els creients sempre hem reconegut que els béns provenen de Déu i que són per a tothom, ningú no està autoritzat a apropiarse'n, privant els altres d'allò necessari per a una vida digna. És el fonament dels anys sabàtics, els jubileus o la comunió de béns de les primeres comunitats cristianes.

Defensar la dignitat de les persones significa preservar el bé comú. És un principi essencial en la Doctrina Social de l'Església sobre el qual descansa el respecte a la persona humana, amb els seus drets bàsics i inalienables ordenats al seu desenvolupament integral. Com deia el papa Joan XXIII: “En l'època actual es considera que el bé comú consisteix principalment en la defensa dels drets i deures de la persona humana. D'aquí que la missió principal dels homes de govern hagi de tendir a dues coses: d'una banda, reconèixer, respectar, harmonitzar, tutelar i promoure tals drets; d'una altra, facilitar a cada ciutadà el compliment dels seus respectius deures”.

I. TEMAS ESPECÍFICS DEL DOCUMENT BASE 2018

El Document de la Campanya triennal 2016-2018 va plantejar el seu últim any, el 2018, com a any destinat a compartir amb tots les propostes, alternatives i iniciatives de canvi que ens havien semblat rellevants sobre la base del treball dels dos anys anteriors, per seguir avançant en la difícil tasca d'eradicar la fam del món.

Per a això, sense oblidar els altres aspectes ja analitzats que fonamenten el nostre treball, anem a plantejar inicialment les bases de la nostra obligació humana i cristiana de compartir. Després, presentarem algunes iniciatives que, compartides, ens poden ajudar a construir entre tots, un món més humà.

1. FONAMENTACIÓ DE LA NOSTRA OBLIGACIÓ DE “COMPARTIR”

La solidaritat fonamenta el nostre treball

La solidaritat ens ensenya a entendre que som “nosaltres”, no solament tu i jo; que formem una comunitat global, compartim la casa comuna, els béns, les necessitats i les possibilitats. La solidaritat es realitza quan totes les persones podem prendre part del que està a la nostra disposició.

A més, la nostra fe ens anima a compartir com a estil de vida, posant en comú, “comunicant” la nostra vida, tot el que som i tenim. Els creients, des de les primeres comunitats cristianes, se senten cridats a la vida en comú, fins i tot a renunciar als béns propis per posar-los a disposició de tots, de manera que ningú no passi necessitat. La encíclica Sollicitudo Rei Socialis del Papa Joan Pau II fa una profunda reflexió sobre la solidaritat. Aquesta té la seva base en la interdependència entre persones, pobles o nacions. Però té també un cim ètic en el fet de compartir, que ens permet descobrir l'altre com un igual en el banquet de la vida; ens ajuda a veure l' “altre” (persona, poble o nació) no com a instrument... sinó com a “semblant” nostre, per fer-lo partícip com nosaltres del banquet de la vida (SRS, 39).

Aquest any volem compartir propostes de canvi per a un món més just. Això permetrà que tots puguem beneficiar-nos d'aquesta immensa riquesa per sumar-nos d'una manera decisiva i eficaç a la lluita contra la fam i la pobresa, no deixant ningú enrere. La raó humana i la fe cristiana ens ofereixen sòlids arguments per fer-ho. Al final, compartir béns i compartir experiències de canvi esdevenen les dues cares d'una mateixa moneda: la imperiosa necessitat d'humanitzar la vida de milions d'éssers humans que segueixen subsistint en condicions infrahumanes.

2. ALGUNES TEMÀTIQUES ESPECÍFIQUES DE TREBALL DE L'ANY 2018

A.- Compartint iniciatives d'accés als aliments per al consum humà, i no per al benefici econòmic. Sobretot, a partir de l'experiència dels socis locals als quals acompanyem en el seu desenvolupament, mitjançant alternatives de producció i consum, accions de denúncia contra l'especulació amb els preus dels aliments, i propostes de canvi. Es tracta d'iniciatives orientades a:

- 1) Aconseguir que les famílies rurals produeixin de manera diversificada en horts familiars aliments que, per la seva naturalesa, són difícilment objecte d'especulació (especialment hortalisses, arrels i tubercles).
- 2) Acompanyar la producció familiar d'un pla nutricional que té com a finalitat incorporar en les famílies dietes alternatives riques en productes hortícoles.
- 3) Facilitar infraestructures i tecnologies de conservació d'aliments per garantir la seguretat alimentària, especialment en temps d'escassetat.

Existeixen altres iniciatives que aborden la mateixa qüestió des de la vessant del consum. En efecte, els vaivens dels mercats descansen, en bona mesura, sobre el nostre elevat nivell de consum. Trobem, en aquest sentit, alternatives de consum local, horts comunitaris ecològics urbans, o grups de consum.

A més, trobem propostes que tenen a veure amb la denúncia de l'especulació financera al mercat de les primeres matèries. Hi ha hagut importants campanyes de denúncia tant a nivell europeu com nacional, dirigides a evitar que les entitats financeres oferissin

productes financers en els quals estiguessin inclosos els aliments bàsics. El resultat és molt encoratjador perquè moltes entitats bancàries estan abandonant progressivament les inversions als mercats financers vinculats a productes alimentaris bàsics.

B.- Compartint sistemes de producció mediambientalment sostenibles. Mans Unides recolza un model productiu sostenible que cerca integrar la producció agrícola i el medi ambient, i on el protagonisme és de les famílies camperoles. La sostenibilitat es reflecteix en la seva compatibilitat amb els ecosistemes de cada regió i la seva biodiversitat, amb la cultura agrària, alimentària, amb els nivells de modernització tècnica de cada zona i en ser respectuosa amb diferents recursos naturals, sobretot aigua i boscos. A més, volem impulsar la producció d'aliments per al consum local i la venda d'excedents preferentment al mercat local.

Creiem que a més d'oferir alternatives basades en models agro-ecològics, cal un treball d'acompanyament i educació, dirigit tant a les poblacions locals del Sud com a la societat civil del Nord, sobre les conseqüències mediambientals dels nostres sistemes productius, a través de l'educació en la sostenibilitat i la denúncia de les causes estructurals de la producció agrícola insostenible. Volem fer visible nostra participació en les campanyes "Si tens cura del planeta, combats la pobresa" (dins de la iniciativa *Enllaça't per la Justícia*, amb Càritas, Justícia i Paz, REDES i CONFER) i "Canviem pel planeta - cuidem les persones (amb l'Aliança Internacional d'Organitzacions Catòliques de Desenvolupament CIDSE)

C.- Compartint propostes contra la pèrdua i el desaprofitament d'aliments. Mostrarem experiències i denunciarem la realitat i els impactes de la pèrdua i desaprofitament d'aliments, tant als països empobrits com a Espanya. Les pèrdues i desaprofitament d'aliments repercuteixen en la seguretat alimentària i nutricional de tres formes: redueixen la disponibilitat d'aliments; provoquen una pujada en els preus i una menor capacitat dels més pobres per adquirir-los perquè aquests aliments formen part del mercat global; i, a més, afecten a la sostenibilitat: econòmica (pèrdues, reducció de beneficis en les inversions); social (fre al desenvolupament i al progrés social); i mediambiental (ús superflu de recursos per produir aliments que no es consumiran i l'augment de residus en els abocadors, la qual cosa augmenta les emissions de metà, un dels Gasos d'Efecte Hivernacle més potents sense cap utilitat.

En paraules del papa Francesc a la Seu del Programa Mundial d'Aliments: "El consumisme –en el qual les nostres societats es veuen inserides– ens ha induït a acostumar-nos al superflu i al desaprofitament quotidià d'aliment, al qual de vegades ja no som capaços de donar el just valor, que va més enllà de les meres dades econòmiques. Tanmateix ens farà bé recordar que l'aliment que es deixa perdre és com si es robés de la taula del pobre, del que té fam. Aquesta realitat ens demana reflexionar sobre el problema de la pèrdua i del desaprofitament de l'aliment a fi d'identificar vies i maneres que, afrontant seriosament tal problemàtica, siguin vehicle de solidaritat i de compartir amb els més necessitats".

De totes aquestes qüestions i alternatives tenim exemples en el Document Base complet. Remetem al text per llegir-les.

COMPARTIR EL QUE IMPORTA ÉS POSAR EN COMÚ LA NOSTRA VIDA, ELS NOSTRES BÉNS I EL NOSTRE COMPROMÍS PER UN MÓN MILLOR, ON CADA PERSONA POT VIURE FELIÇ SEGONS LA SEVA DIGNITAT.